

Jòrgi Gibelin

L'Esquiròu

que aimava tròp son trauc...

C.I.E.L. d'Oc

Centre International de l'Écrit en Langue d'Oc

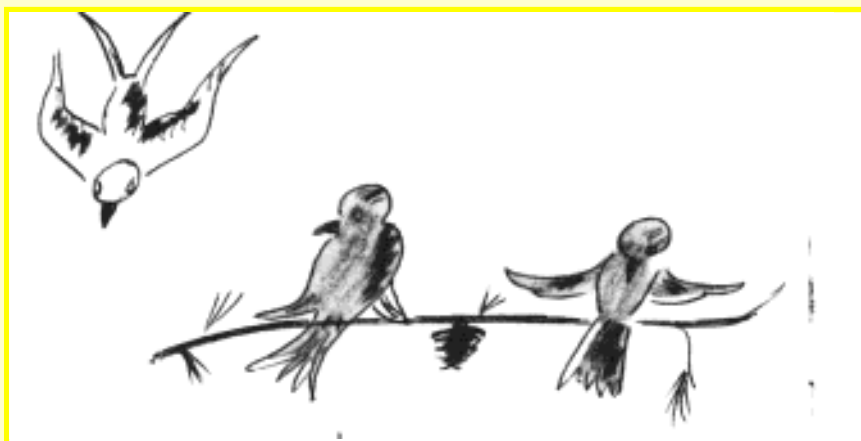
3 Place Joffre, 13130 Berre L'Étang

<http://www.lpl.univ-aix.fr/ciel/>

L'Esquiròu

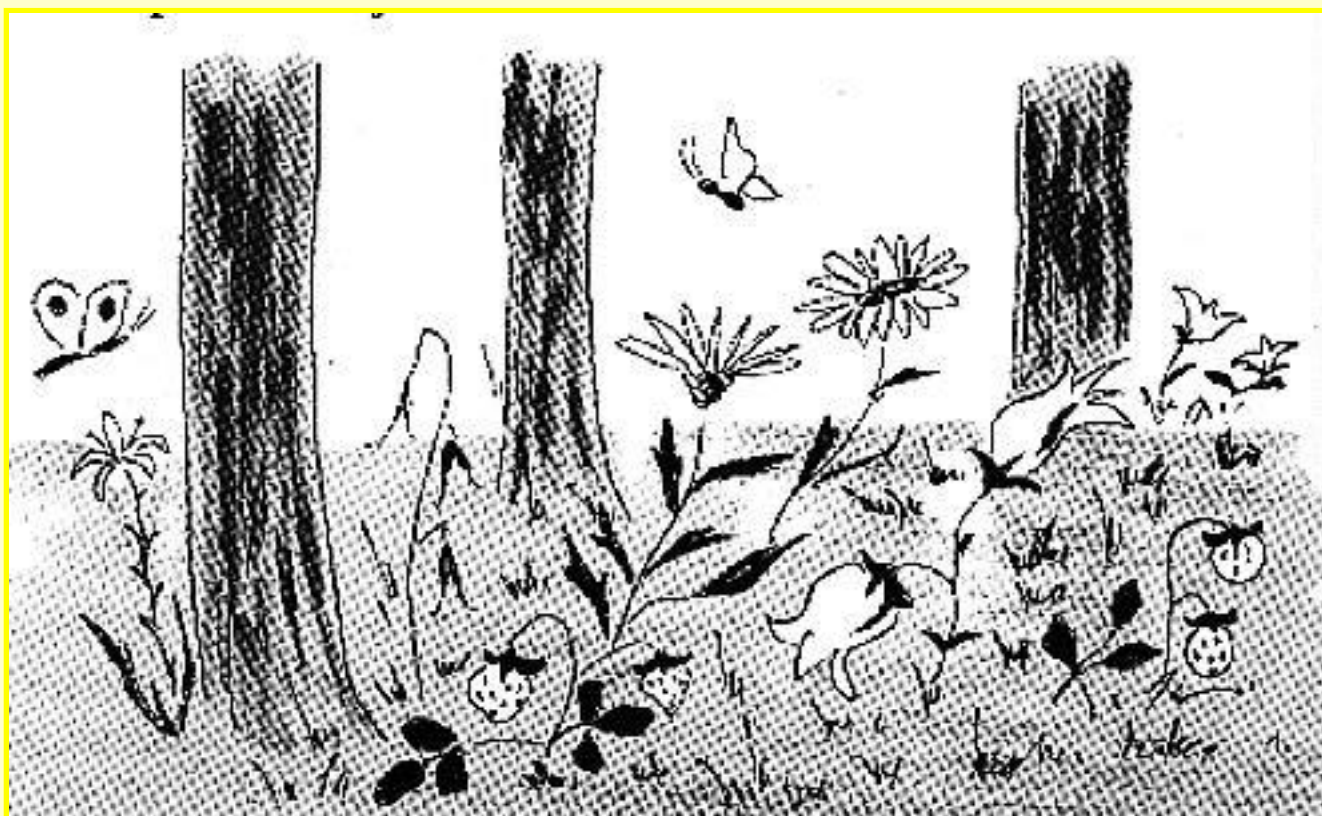
que aimava tròp son trauc...

Dins l'ubac d'una bèla còla que a doas cimas rondas coma una esquina de cameu, i aviá une seuva fresca.

Quora lo soleu d'avost rabina lei prats dau

vilatge, fendascla la terra dei camps e agota lei fònts, dins aquela forèt, l'aire demorava fresc e suau, lei flors s'espompissían e embaussemavan. Aquí, creisson afrescolidas, d'escabiosas ròsas, de margaridas tant largas coma d'escuts de cinc francs, e, pus

escondudas, se podíá trobar gençanas de la color d'un cèu de mistrau. Lei liris martagons, aliscats coma de princes, se recantonavan dins la comba mai secrèta e mai fresca.

Ben segur, la majofla e l'ase creissián en abundància e embaussemavan lo ventolet que fasiá cantar lei pins e frastejar lei faus.

Aqui, lei bèstias vivián liuras e gaujosas. Eran bèn mai nombrosas que çò que se podíá pensar lo passejaire, quand foguèsse lo mai discret. Segur, èra pas de besonh de demorar suau bèn de temps pèr ausir cantar e veire volastrejar l'aucelilha. La boscarla, la cardalina e bèn d'autres èran lèu aqui pèr vos agachar, tèsta clinada, d'un uelh rond, negre e lusènt.

En esperant encara un pauc, podiatz veire calar una pinha rosigada e se viraviatz l'uelh sens bolegar la tèsta, aviatz lo plaser de susprendre la coa ramada d'un esquiròu.

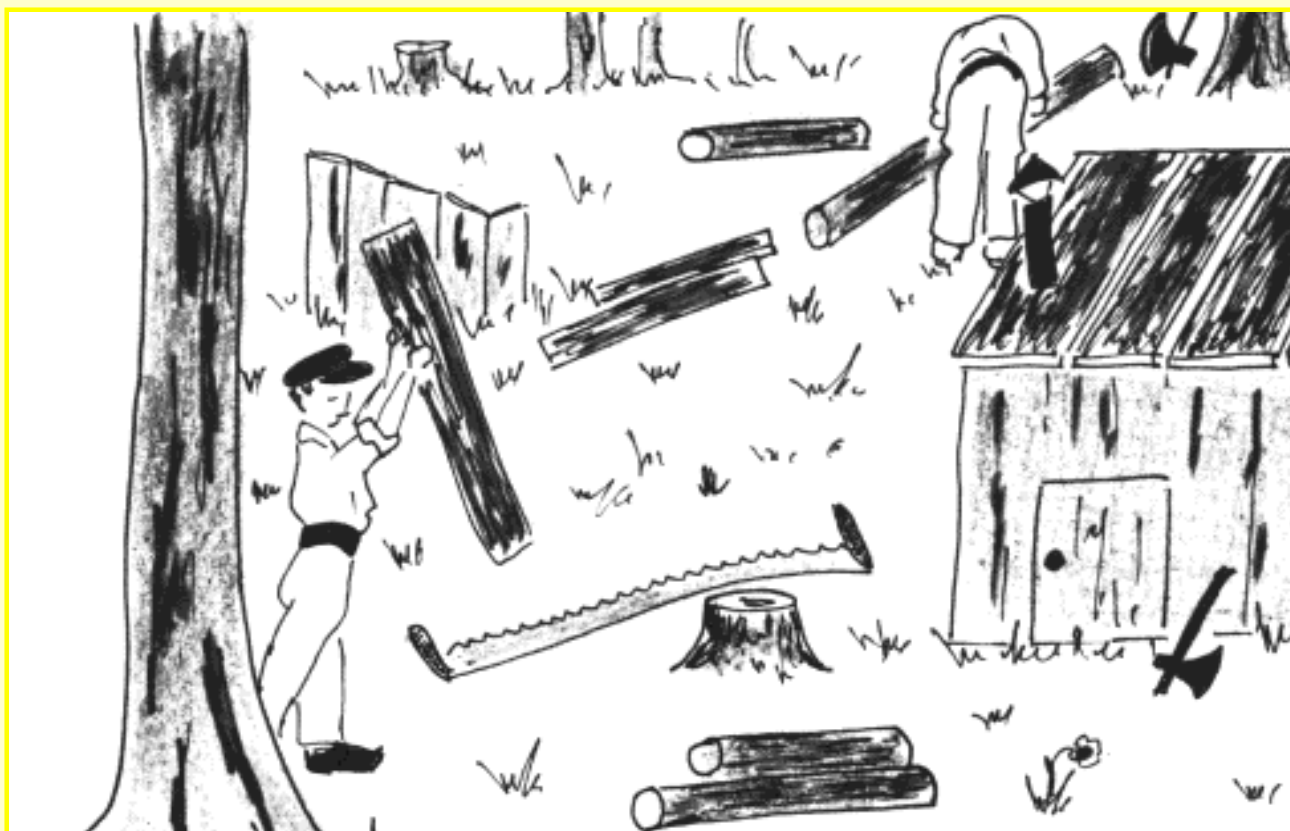
Dau mai siatz pichons, dau mai siatz imprudents ! Mas lei pus gròs que son esconduts, que vos an sentits, se sortiràn pas. .,

Tot aqueu monde de patz foguèt un jorn trebolat pèr la venguda d'òmes carrejant de destraus lusèntas, de lobas a dents ponchudas de tronçonairas petejantas.

Quilhèron a la lèsta de cabanas en escoden teulissadas de papier enquitranat, tesèron de cables que calavan fins au camin ailalin dins la vau coma de fius d'aranhas gigantas. Puei comencèron son òbra...

Lei destraus ressonavan, lei lobas crenilhavan, rabiosas, lei tronçonairas ensordissián e empudesinavan.

...Lei pins roges, lei faus clars e liscs cabussavan dins un escrancament de brancas e de brondas mai fòrt e mai tragic que la pus marrida granissada que se siègue vist.

ESPAURIDAS, totas lei bèstias dau bosc s'escondián, bolegavan pas de tot lo jorn. Puei lo soleu trescolava, lo trabalh s'arrestava, lei boscatiers abrasavan un fuòc sota leis olas, que lèu, laissavan escapar un fum flairós e apetissènt.

S'ausissiá pus ges de bruch. A cha pauc, plen de crenhença, un morre sortiá d'una cauna, un uèlh parpelejava, lusènt, darrier un bartàs. La vida fèra, la vida vertadièra repreniá sei drechs.

L'esquirolet, ardimand, esperava pas que lei boscatiers se foguèsson estremats dins sei cabanas, s'avanchava dau fogau, bondant e fasènt de cambareletas d'una cepa a l'autra. Lei trabalhaires qu'avián lei mans tant rufas coma la rusca dei pins, amavan bèn aquela bestieta doça, polideta e lisca. Eran aqui, assetats, pauvant sei braç e son esquina redde e pesants de lassitge: de veire aquela pelòta de peus lusents tant agila, tant vigorosa, aquò lei regaudissiá, e li mandavan, un còp una mitat de nòse, un còp una figa seca. Quora l'esquirolet agantava aquelei presents menuts amb sei manetas polidas, se vesíá rire aquelei caras rufas d'una barba de tres jorns. La patz èra tornada sul bòsc.

Puei l'esquiròu portava sei pilhas dins son trauc. Lei boscatiers s'anavan ajaçar e lei bèstias que se volián pas far veire començavan de bolegar. L'endeman, l'estramàs tornava chaplar leis aubres, e lei bèstias vesènt s'amenudir son territòri reculavan un pauc de mai.

Lei machòtas e lo vielh dugon que volastrejan tota la nuech sus seis alas de velós, foguèron lei primiers a s'avisar que se lei causas anavan ansin, dins pas gaire de temps, lo pòble dau bòsc seriá forçat de desfugir

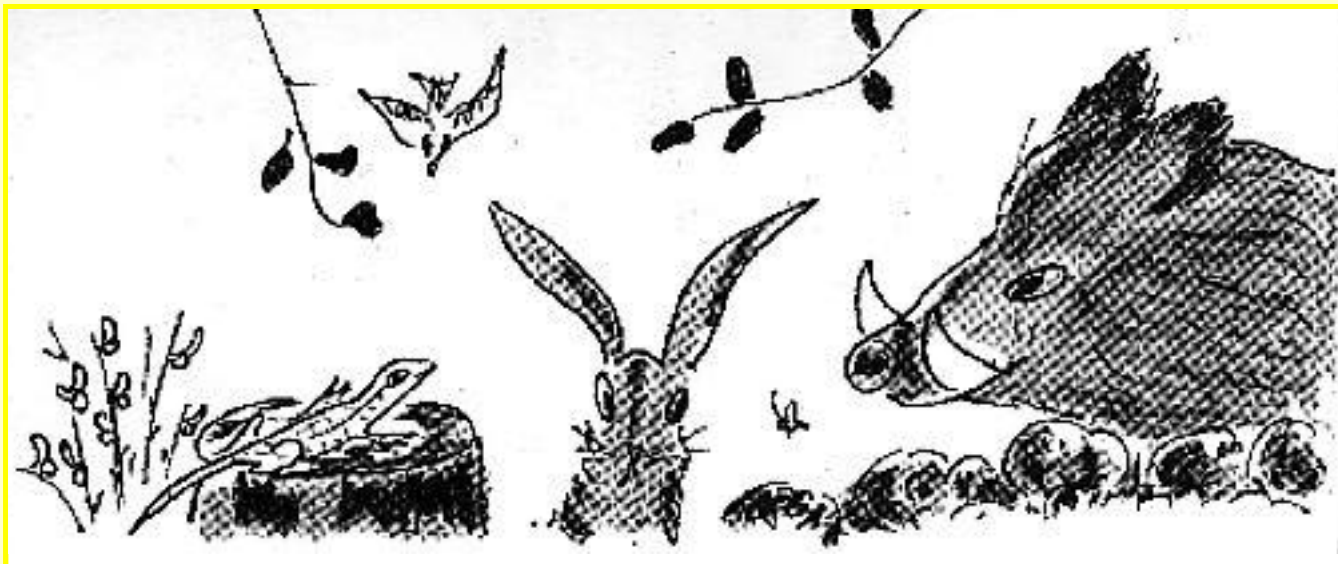
E ont desfugir dins aquelei còlas rabinadas de soleu ? De bòsc coma lo sieu se'n conoissiá pas a dètz lègas ! Coma faire ?

S'anèron arrasonar amb tot çò que bonda, tot çò que corre, tot çò que vòla. Charrèron amb tot çò que pòrta escauma, çò que porta borra, çò que pòrta pluma. Dins leis acamps, lei discutidas èran

animosas. D'unei, coma la sèrp, lo limbèrt, la lagramusa se ploravan:

« I a rèn a faire, anam totei crebar ! »

D'autres, coma la lèbre, la rata, la mostela, se pensavan que lo melhor èra lèu de desfugir; de bòn canton ne'n conoissían pas, mas disián:

« Ailà, endurarem la calor, la set, la fam, pasmens serem escaps ! »

Lei senglars disián que caliá anar escrancar lei cabanas dei boscatiers: « Lei plancas son pas espessas, en tres còps de morre aurem tot cabussat ! »

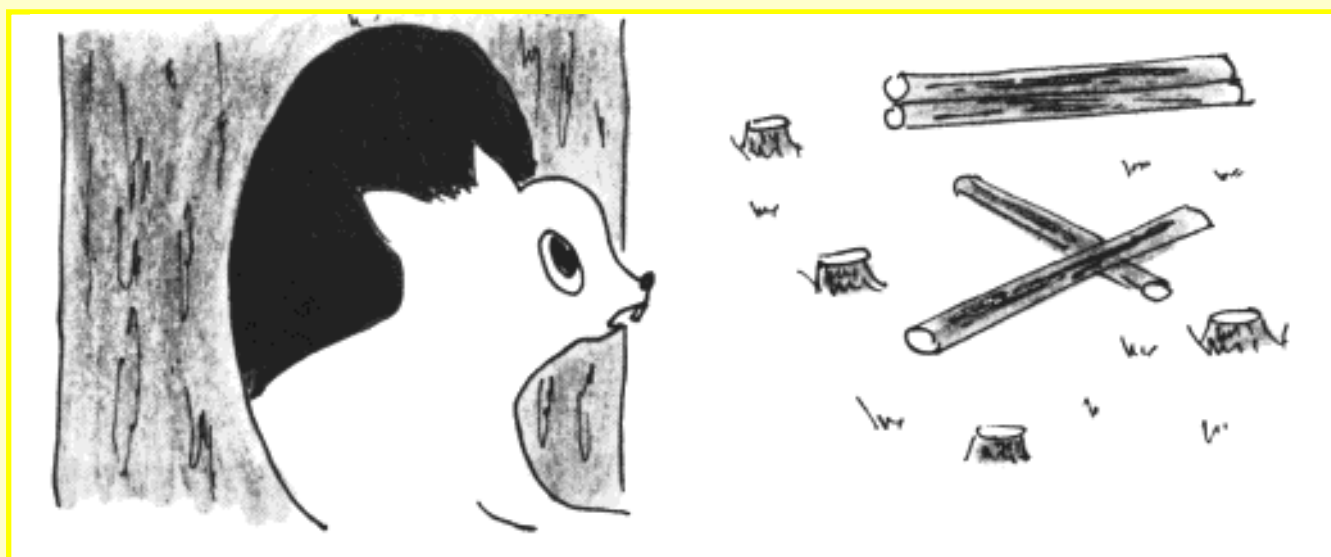
- « Mas, disiá la machòta, la decision vèn pas d'aquelei trabalhaires e de tot biais auràn lèu fach de quilhar d'autres cabanas. »

Fin finala, la decision granda foguèt arrestada: totas lei bèstias se retirarián a l'intrada dau valonet dei liris martagons. Aquí, èra lo melhor dau bòsc, lo mai fresc, lo mai escondut, ont lei bartàs èran mai espés. Aquelei que demoravan d'aquí ais aubres trencats devián abandonar son nis, sa cauma ò son jaç. A l'intrada dau valonet tot lo

poble dau bòsc se tancariá fèrme sus tres rengs, tendriá pè totei lei jorns e degun podriá passar.

Mas l'esquiròu aviá son trauc dins un fau que se trobava dins lo ròdol qu'èra d'abandonar, vouguèt pas se clinar a la decision:

- « Mon fau es vièlh, disiá, es tot enventat, de qué ne'n farián leis òmes ? E puei, es aqui que tènì totei mei tresaus, lei pòdi pas carregar e lei vòli pas abandonar, arribe que planta, demòri dins mon trauc; de tot biais còntre la fòrça deis òmes, i a pas rèn a faire ! »

L'endeman, son fau foguèt trencat coma leis autres, lo paure esquirolet se sarrava dins son nis, tot espaurit e bolegava pas.

Una orada après, se sentèt resquilhar lòng dau tralhàs, puei foguèt cargat sus un camion gròs que lo carregèt fins a la vila e lo mandèron sus un molonàs de bilhas qu'èran per èstre serradas.

Un bruch terrible li traucava leis aurelhas. De serras quilavan cent còps mai fòrt que la «marrida bèstia» quora vos tomba sus l'esquina coma un ulhauc, sens vos laisser la possibilitat d' escapar. D'autres batián d'una pulsacion precipitada, respondènt a son còr pichonet que i barcelava lei còstas.

E la paura bestieta pensava a sa forèst e se demandava coma anavan lei causas amont d'aut...

AMONT d'aut, èra vengut lo moment que lei boscatiers se trobèron acarats a l'armada dei bèstias. Sus tres rengs, tenián fèrme e bolegavan pas.

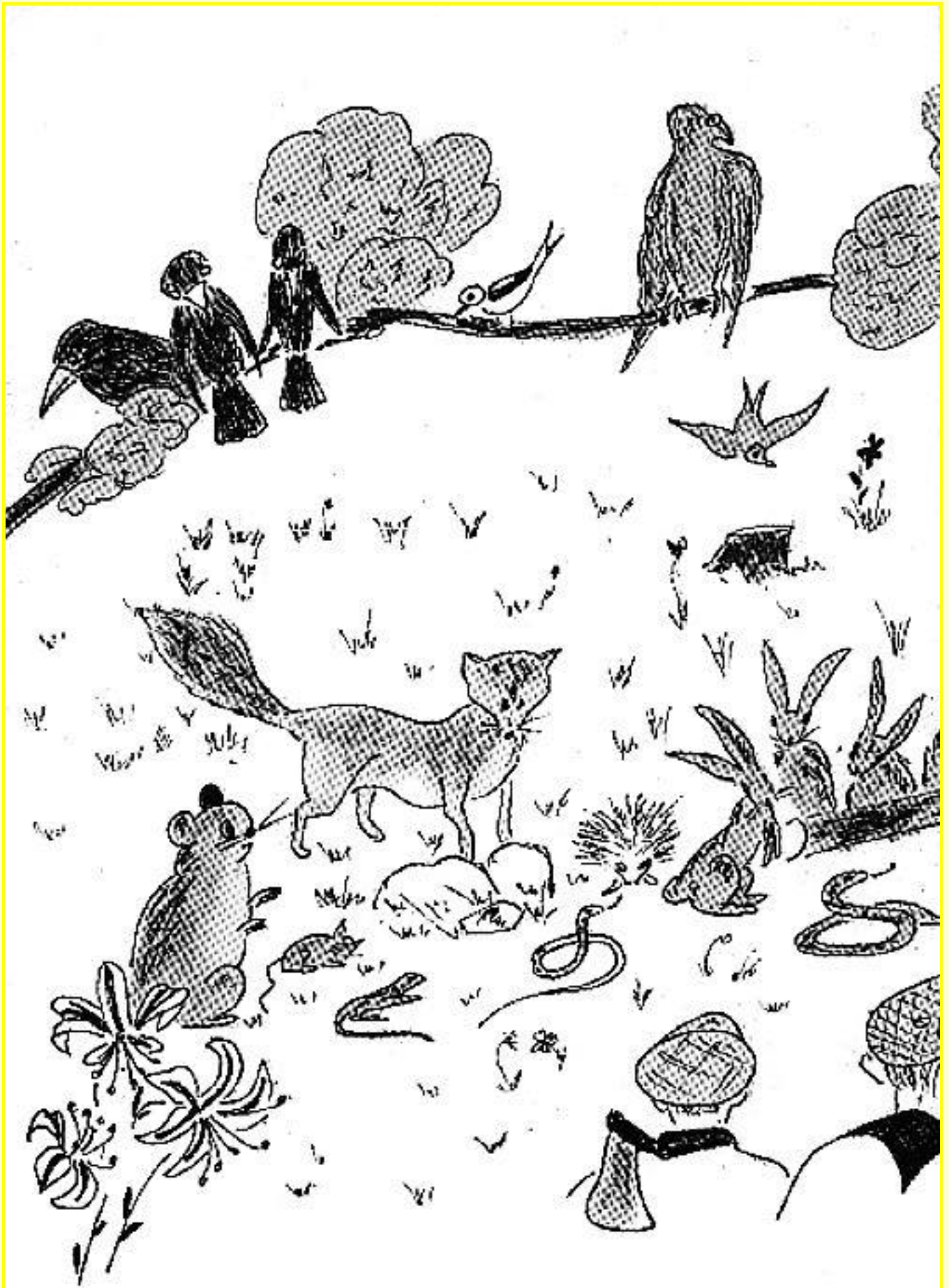
D'en primier avián alinhat lei sèrps que dardavan sei lengas forcudas e fixavan lei òmes ambe seis uelhs fregs, sens parpelas. I aviá encara lei limbèrts, liscs e lusènts, e d'alabrenas de marbre negre e jaune. Pèr tant que foguèsson òmes de la natura aquelei bèstias frejas li faguèron passar pèr l'esquina un frejolum.

La linha segonda teniá de bèstias mai crenhentas que desrevelhèron d'ideas de caça. Es que, levats leis orsins dau morre ponchut qu'interèssan que lei caracos, se sarravan aquí un centenau de lèbres de tota beutat, leis aurelhassas bèn drechas. E se l'enveja de desfugir i fasiá cotiga sota lei pès, aquò se vesiá pas. Per un còp, demoravan fèrme sens brandar !

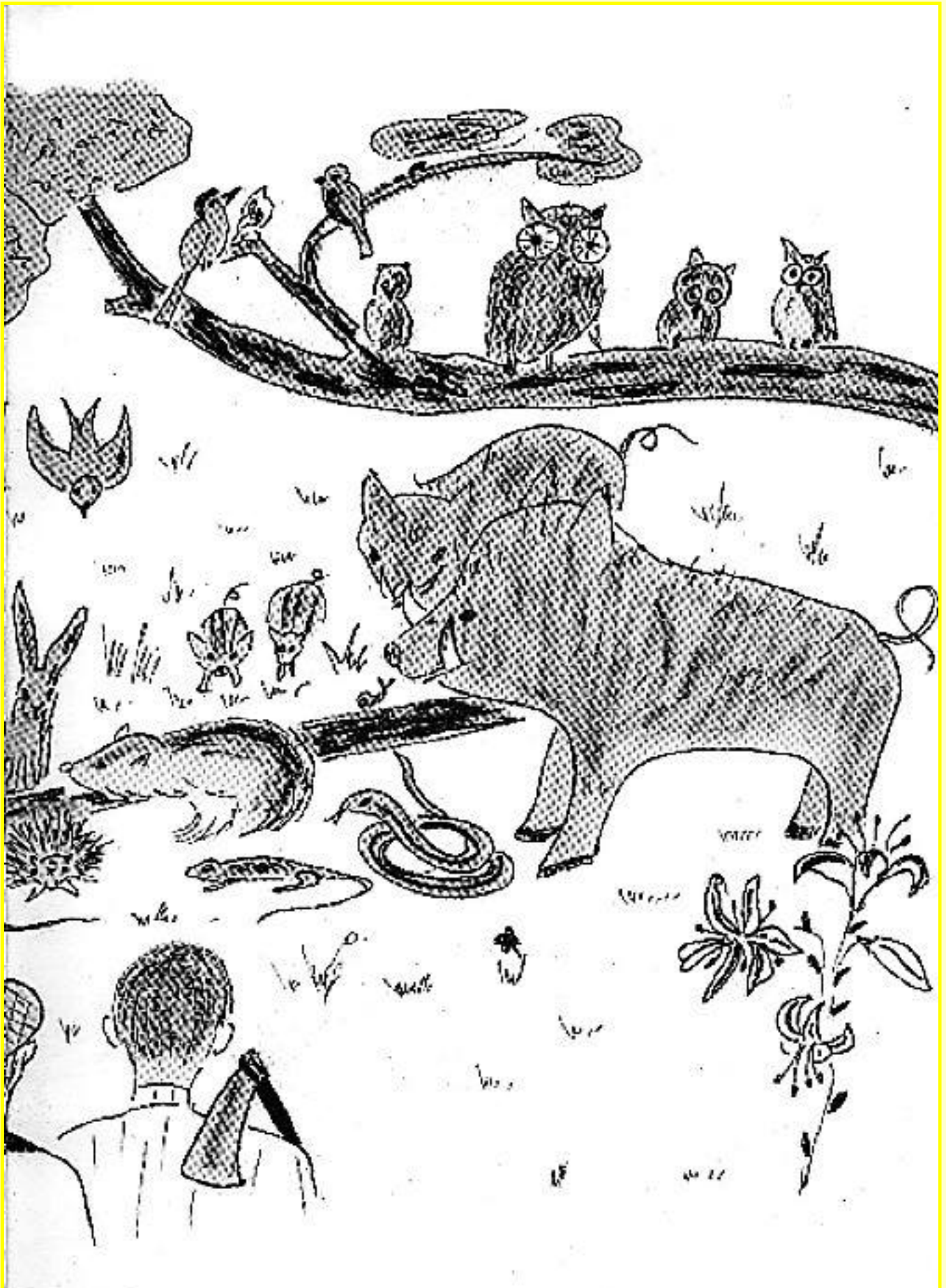
Pèr darrièr s'alinhavan lei teissons calossuts, aquelei dau morre de can mesclats amb aquelei dau morre de pòrc. I aviá tanbèn lei rainards ambe la coa ramada e l'uelh d'aqueu que se'n pensa pas mens. E bèn segur, lei senglars rufes e borrruts, fasènt lusir sei cròcs redobtables e lei truejas aparant de polits marcassins a jaqueta raiada.

Sus lei branca bassas se tenián quilhats leis aucèus, lei pichonets coma lei gròs; se vesiá dins lo folhum lo bèc fin dau rigau e lo bèc crocut dau faucon, l'uelh negre e risènt de la boscarla, la pata freula dau rossinhòu e l'arpa gròssa de l'aigla. Se podiá veire encara dins lei cantons mai ombrós leis aucèus de la nuech tot parpelejants e

maucontents, mai que volián tenir sa plaça. Un pauc pus aut se
tenián lei gais blancs e blaus, lei petugas arrufadas, lei picatàs

redes, e encara d'agaças en abit e una molonada de crotatàs fasènt plegar lei brancas en volastrejant sens bruch per se mantenir.

Seis esplechs pendènts au bot dei braç, leis òmes demoravan palaficats davant aquel espectacle jamai vist. Rainards e lèbres, faucons e perdigaus demorant ensèm, sens enveja ni paur, aquò èra extraordinari !

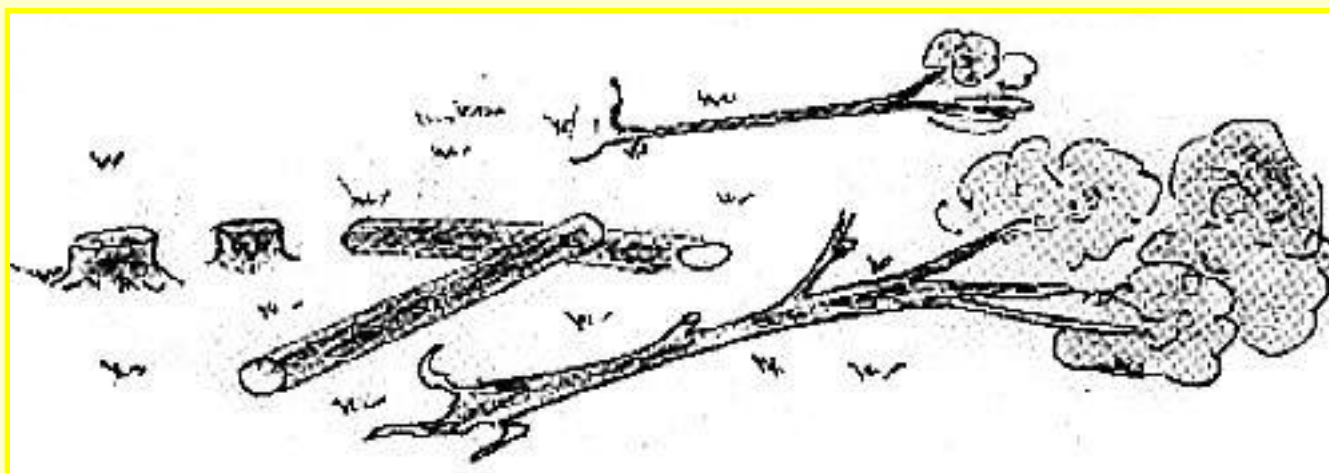
Puei son arma de caçaires prenènt lo dessus, la convèrsa reprenguèt:

- «Es pas pèr dire, mas aquela lèbre fariá un bòn rostit, i auriá quasi que de mandar la man...

- Segur, mas la caça es barrada e te podriás far empegar una bèla multa...

- Agacha-me aquela coanha de perdigaus !... Caudrà tornar aici a l'auton.

- E aquela aigla que nos fusilha de l'agach, quand me pensi que quora èri ninò, en portant seis arpas e son bèc a la comuna n'auriáu tirat trenta sòus !

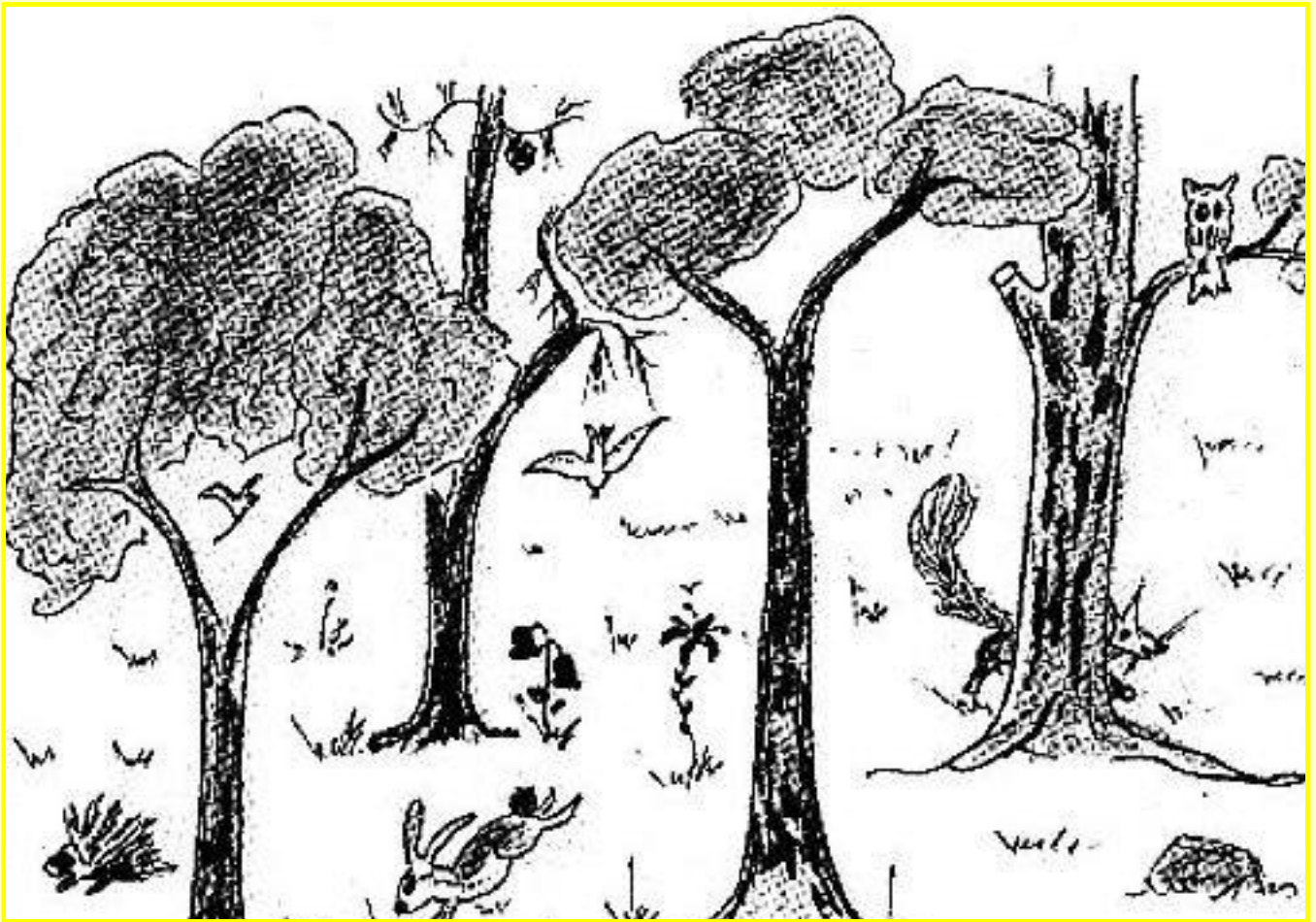

- E òc, ara se la tòques, siás un sacripant, un destruci de la natura !

- Es bèn verai, tot aqueu bestiari, lo podèm pas tocar. Se i podiam far paur, podriam continuar nòstra òbra, mas son decidits a se far

chaplar sus plaça sens brandar !

- Fau mandar quauqu'un a la vila e demandar çò que devèm faire. »

Ansin faguèron, e totei leis ecologistas, leis aparaires de la natura, esmoguts, s'entrevèron tant e tant que la copa foguèt arrestada e çò que subrava dau bòsc foguèt sauvat...

E nòstre esquirolelet dins tot aquò ?...

Lo paure marrit esperèt la nuèch en tremolant dins son trauc. Lei maquinassas s'arrestèron, lo bruch infernal calèt, e eu se pensèt que se demorava, de segur l'endeman seriá pres, lo metrián dins una gàbia e se gausiriá lei patas a far virar una ròda per amuser lei nindis...

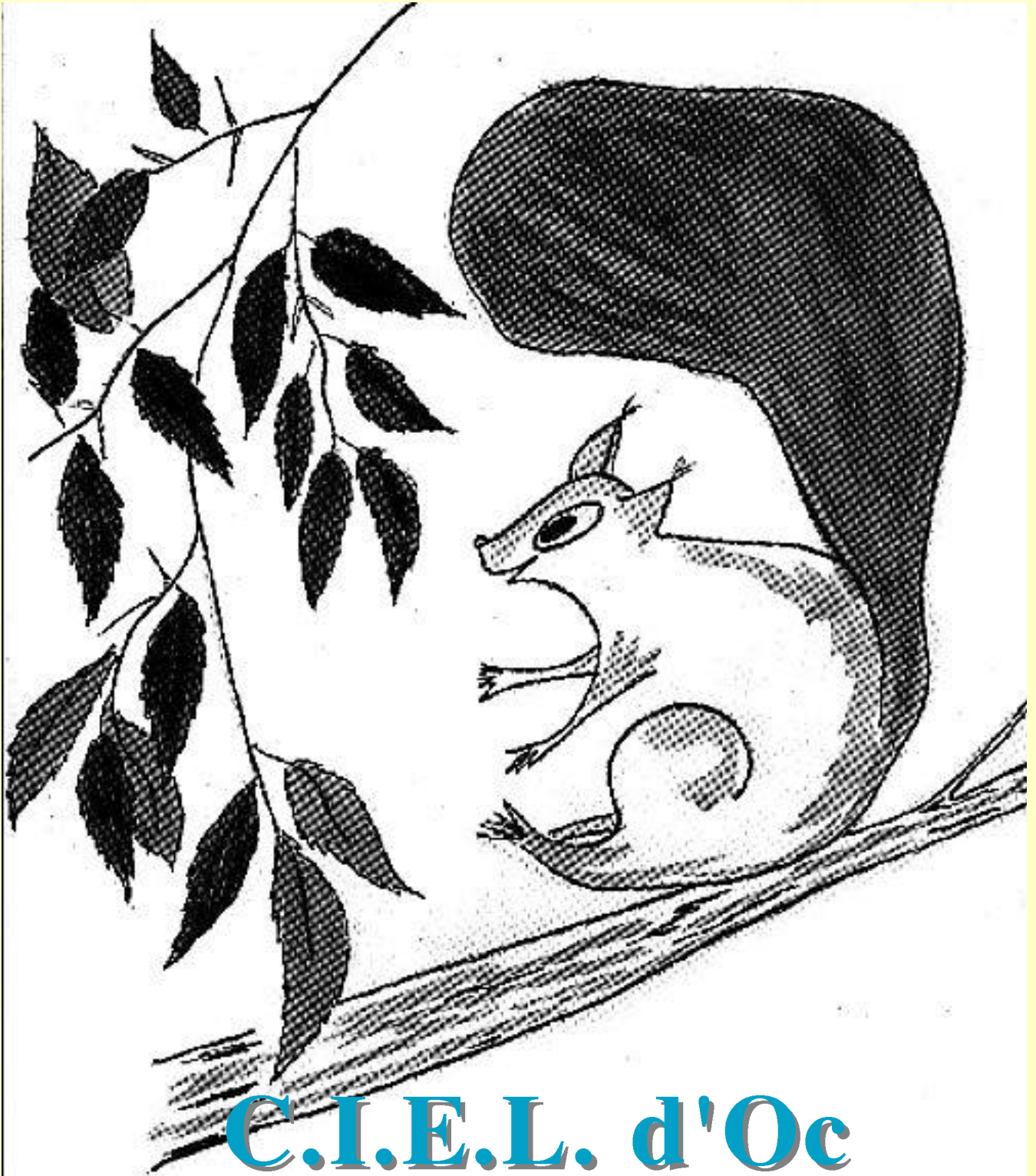

Alora se prenguèt tot son coratge, bondèt fòra de son trauc e comencèt sa lònga tirada per tornar a la montanha. Caminava que de nuech; una machòta aici, un garri ailà, un greule pus luenh li ensenhavan lo camin.

Una setmana après, tot maigre e espelofit, retrobèt seis amics de la forèst qu'acabavan de festar sa victòria.

Degun li faguèt de repròchi e eu se prometèt bèn de se pus iamai desseparar de son poble...

Tèste integrau

C.I.E.L. d'Oc

Centre International de l'Écrit en Langue d'Oc

Sèti souciau:

3, plaço Joffre - 13130 Berro.

Tóuti dre reserva - Tous droits réservés - All right reserved.

© Centre International de l'Écrit en Langue d'Oc - 1999

© Adoubamen dóu tèste, de la meso en pajo e de la maqueto pèr Ugueto Giély,
en sa qualita de mèmbe dóu Counsèu d'Amenistracioun dóu CIEL d'Oc.